

EZ DE ROZAS

ARXIU MONTSALVATGE

Serenor. Xavier Montsalvatge, en una última imatge

a un xalet amb jardí i a la pulcritud d'unes aules airejades amb tauletes per a dues persones –un nen i una nena– i un ramet de flors al damunt”.

Aquests primers anys d'estudi, ja a Barcelona, va entrar a l'Escola Municipal de Música sense tenir encara massa clar si es volia dedicar a la música. És sabia massa nerviós per ser intèrpret. El violí precisa d'una serenor i un aplom que ell no tenia, deia. En canvi el solfeig se li donava bé, i amb els anys i uns professors de luxe, el camí de la composició se li va anar obrint a poc a poc.

Ja des de petit tenia el talent del creador. El seu cosí, Alexandre Cuéllar, recollia en alguns articles records de la infantesa i la primera adolescència als estius d'Olot. Montsalvatge era d'aquelles persones que quan tenen un filferro a la mà comencen a pensar què en poden fer, i l'acaben transformant en un joc, o en un vehicle.

Olot va ser escenari de les primeres interpretacions i composicions. Al Teatre Principal tots dos cosins van fer les primeres postes en escena i *Festejant als jardins del parc* va ser la primera peça a la que Montsalvatge va posar música. Encara estudiava composició. El 1930, amb la sardana *La meva Girona* homenatjava la ciutat on va néixer i de la

Les dificultats dels compositor són especialment complexes quan el país tampoc no es dota d'eines per ajudar els creadors

Reconeixement internacional

Montsalvatge tenia molt clares les dificultats que es trobava i es troba un compositor a l'hora de poder estrenar les seves obres. De fet una de les seves òperes, *Babel 46*, no es va estrenar fins l'any 2002. Però si estrenar ja és complicat, viure de la composició és gairebé impossible. Com que els encàrrecs acostumen a escassejar, Montsalvatge sabia que calia seduir els intèrprets: “Un músic de prestigi no es voldrà cremar les celles durant un any per una obra de la qual no traurà cap rendiment”. I malgrat la música que va arribar a fer per pel·lícules, com *Dragon*

amb uns quants pescadors de la zona. “Davant d'un cremat incandescent –recordava Montsalvatge– en Pepet Gilet i l'Hermós cantaven les seves havaneres de tota la vida” les que al llarg del XIX havien arribat a través dels mariners i els pescadors, els dies de poca feina, cantaven i tornaven a cantar, empeltades sense saber-ho amb els ritmes propis de les sardanes i transformant les lletres d'un castellà que no dominaven. Lujan va recollir les lletres, Montsalvatge va refer les partitures. Els movia la por que aquest patrimoni es perdés.

De la Girona on Montsalvatge va començar a estudiar amb un “mig violí” i un profes-

urtitura

d'aquella ciutat en “declarada rebel·lia”.

Però l'economia familiar va patir un sotrac després de la Primera Guerra Mundial arran del tancament de la banca familiar. Pocs anys després, el 1921, va morir, encara jove, el pare i això motivà que la mare, Mercè Bassols, de fa-

Els Reis li van portar un violí; i amb el violí un professor que anava a casa seva a dar-li classes

mília també olotina, es veiés obligada a distribuir els fills entre diferents familiars. Ell va anar a viure amb l'avi matern, un advocat molt prestigiós, i tres ties solteres, a Barcelona.

La primera relació directa amb la música la va tenir de ben petit, a l'edat de set o vuit anys. Els Reis li van portar un violí. I amb el violí un professor que anava a casa seva a dar-li classes.

En aquells anys ell encara no havia decidit que volia ser músic. Li semblava que aquell professor hi anava més per distreure'l que per altre cosa. A ell, el que de veritat li agradava era jugar a la llera de l'Onyar o per la Devesa, que tenia a uns quants minuts de casa.

Durant una temporada la família va viure al carrer de Santa Eugènia. Els records d'aquells anys d'infantesa, si més no pel que fa a l'escola, no eren gaire positius. A Girona va estudiar un

temps al Grup Escolar, un col·legi públic, i després als Hermanos de la Doctrina Cristiana. Quan va anar a viure a Barcelona, va entrar a l'escola Montessori.

El pitjor

SORTIR ENDAVANT

Pels compositors del segle XX aconseguir un públic que ompli concerts i intèrprets que s'especialitzin en les seves obres ha estat molt complicat. Ens trobem sovint que músics de casa nostra són més coneguts i apreciats fora del país. Els compositors han de fer grans esforços, sovint en solitari, per sortir endavant.

Més tard recordaria el contrast: “Vaig passar així, sense solució de continuïtat, dels ‘hermanos’ de Girona i les seves palmetades,

que tant orgullós estava. El 1933 va guanyar el seu primer premi. Amb aquests diners va viatjar a París, la Meca de tots els artistes, per primera vegada.

En el seu llibre *Paper autobiogràfic*, Montsalvatge mostra una preocupació constant per la sort de les seves obres i la d'altres compositors que va conèixer i admirar. El 1999 es va presentar la Fundació Xavier Montsalvatge que es va constituir oficialment el 2002. Entre els diversos projectes, ambiciosos, que té entre mans no només es contempla la reinterpretació d'obres de Montsalvatge, sinó de molts altres compositors del s. XX, així com la creació, amb d'altres institucions, del Festival Internacional de Música Cap de Creus Cap de Sant Vicenç i la realització, per part de l'escultor Ernest Borràs, d'una escultura en homenatge al compositor.●

JUDIT PUJADÓ

Jocs. De petit li agradava jugar a la llera de l'Onyar

JUDIT PUJADÓ

La Devesa, un dels escenaris infantils del compositor

Rapide o programes televisius i al seu èxit internacional, durant anys es va dedicar a la crítica musical. Primer, el 1939, a la revista *Destino*, que va dirigir perquè el veritable director, Néstor Lujan, no tingués problemes amb el règim de Franco, i després fent de crític per *La Vanguardia*. Sempre va destacar la bona relació que va tenir amb tots els companys de redacció. Va ser catedràtic de composició del Conservatori de Barcelona malgrat que confessés “quan vaig deixar la feina me'n vaig oblidar, com si acabés de sortir de la presó”, perquè en el fons estava convençut que la composició no es podia ensenyar.

De les seves estades a Calella de Palafrugell i la relació amb Néstor Lujan i Josep Pla, en va sortir un llibre, *Album de habaneras*. Com el mateix compositor explica, al llarg de moltes nits els tres intel·lectuals compartien un cremat al Mas Pla de Llofrui

sor particular que li feia les classes a casa seva, a les infraestructures amb les que compta la ciutat en la actualitat, hi ha un abisme. El Conservatori de Música Isaac Albéniz convoca cada anys els Premis d'Interpretació musical i composició per a estudiants de música. L'Escola Municipal de Música i l'Escola de Música Moderna celebren concerts de forma continuada. Són les eines bàsiques perquè les noves generacions puguin accedir als estudis musicals amb normalitat.

Amb la inauguració, pel maig del 2006, de l'edifici de la Fira de Congressos i l'Auditori, la ciutat ha obert les portes a l'acollida de grans músics i orquestres de relleu als qui s'ofereix un espai d'alta qualitat. I amb la convocatòria del concurs d'interpretació pianística Xavier Montsalvatge, s'assegura la continuïtat d'intèrprets especialitzats en la música contemporània.●